

Trippelmordet

Av **Jan Gillberg**

DSM Dokument 4
(2007)

Pia Hellertz – mars 2023

Författaren och skribenten **Jan Gillberg** har under flera decennier drivit tidskriften *DSM* som står för *Debatt, Sanningssökande och Mediakritik*, samt förlaget *DeSaMek*, som gett ut ett antal böcker om olika ämnen. En av dessa böcker är "*Trippelmordet*" (2007) som handlar om mordet på finansmannen och "*Tändstickskungen*" **Ivar Kreuger** (1880-1932).

IVAR KREUGER

Under de senaste 100 åren har det uppstått fyra stora "varbölder" i Sveriges historia, mordet på Ivar Kreuger den 12 mars 1932, "*teatermordet*" på statsminister **Olof Palme** den 28 februari 1986, den medvetna sänkningen av passagerarfärjan *Estonia* den 28 september 1994¹ samt mordet på utrikesministern **Anna Lindh** den 11 september 2003². Jan Gillberg har djupgranskat dem alla och inspirerat många läsare att göra detsamma, bland andra mig. Jag hade förmånen att få publicera mina artiklar i vartenda nummer av DSM under åren 2013-2018, vilket har varit enormt värdefullt för mina egna

---

¹ Flera författare har skrivit intressanta och avslöjande böcker och artiklar om "Palmemordet" och katastrofen med *Estonia*. Mina artiklar är publicerade på min Boksida - <http://www.piahellertz.com/Bocker.htm> .

² Om mordet på Anna Lindh har **Tomas Nilsson** skrivit den mycket intressanta boken "*Dampistol och morakniv - Om attentatet mot utrikesminister Anna Lindh*" där han menar att den person som nu sitter på livstid för mordet, **Mijailo Mijailovic**, med största sannolikhet inte har begått mordet. Han sitter oskyldig men är av oklar anledning tyst - <http://www.piahellertz.com/Dampistol%20och%20morakniv.pdf>

samhällskritiska studier.³ Om Ivar Kreuger hade jag inga kunskaper alls mer än att han kallades "*Tändstickskungen*". Jan Gillberg beskriver den historiska och politiska bakgrunden till mordet mycket ingående.

Ivar Kreugers karriär

Som ung reste Ivar Kreuger till USA och blev projektledare för några då ledande amerikanska byggnadsföretag. Gillberg berättar att detta var en tid när "*den ena skyskrapan sköt upp efter den andra*" (s. 37). Kreuger lärde sig bygga med betong. Gillbergs berättelser om Kreugers karriär är mycket intressanta.

När Kreuger kom tillbaka till Sverige bildade han företag tillsammans med barndomsvännen **Paul Toll**, "*Kreuger & Toll*", år 1908. Det blev snart det ledande byggnadsföretaget i Sverige. Gillberg nämner några av de kända byggnader som byggdes av Kreuger & Toll, *Stockholms stadion*, *Högalids kyrka*, *NK-huset*, *Kungstornen* och *Tändstickspalatset* (s. 38). Extra roligt känns det för mig som hade mitt första hyresrum i *Norra Kungstornet* när jag var i övre tonåren. Vaktmästaren för tornen hade en pigkammare som jag fick hyra.

Norra Kungstornet är det till höger.

Det område där han kom att utveckla en världskoncern var i *tändstickor*. Han startade med ett par mindre företag, men företagen kom att växa snabbt och blev *Svenska Tändsticksbolaget AB*.

---

³ En lista över samtliga artiklar som jag fick publicerade i DSM - http://www.piahellertz.com/Mina_artiklar_i_DSM-med_lankar.pdf

Gillberg berättar ingående om ”*Kreugers gyllene affärsidé*” vilket innebar att han lånade upp billigt kapital på amerikanska marknaden och sen erbjöd det som statslån till ett ”*nödlidande Europa*” genom att länderna gav Kreuger monopol på försäljningen av tändstickor. Hans ränta var väsentligt lägre än *Wall Street-bankernas* (s. 39). För mer detaljer kring Kreugers affärsverksamhet vill jag hänvisa till boken.

En rolig berättelse var när Kreuger fick i uppdrag att bygga en affärsfastighet i hörnet Kungsgatan/Norrlandsgatan. I kontraktet stipulerades det att Kreuger & Toll, skulle betala 5,000 kronor för varje dag som bygget försenades, men under förutsättning att de skulle få motsvarande belopp för varje dag som bygget var färdigt före angiven tid. Uppdragsgivaren kände sig trygg eftersom det var på väg att bli vinter och visste att byggen då försenades av vädret. Denne hade då ingen aning om att Kreuger under sina praktikår i USA lärt sig bygga in och täcka över med presenningar. Så i stället för en försening så var bygget klart två månader före utsatt tid och Kreuger & Toll kunde kamma hem en extra vinst på ca 300,000 kronor, en ofantlig summa på den tiden. Det hade således blivit ett fantastiskt resursrikt företag och Kreuger själv hade blivit en legendarisk person.

Trippelmordet

Begreppet ”trippelmordet” handlar om det *fysiska mordet*, *rånmordet* och *karaktärsmordet*. Rånmordet förutsatte det fysiska mordet, d.v.s. att Kreugers ofantliga tillgångar stals efter hans död. Karaktärsmordet blev metoden att ifrågasätta Kreugers personlighet, finansiella arbete och syfte med sin verksamhet samt motivera den officiella berättelsen om ”själv-mordet”.

Jan Gillberg har i sin bok redogjort för detta på ett fantastiskt spännande, välskrivet och djupgående sätt. Jag läste den för några år sedan första gången och min nyfikenhet ledde till mitt eget fortsatta grävande. Bland annat läste jag

”Därför mördades IVAR KREUGER” (1990) av **Lars-Jonas Ångström** som Jan kom att ha en hel del samarbete med. Jag skrev en artikel om Ångströms bok.⁴ Jag har också läst **Maria-Pia Boëthius** bok ”*SFÄR-FÄDERNA – Kreuger, Wallenberg & Co*” (1998) där hon ingående redogör för bakgrunden och omständigheterna omkring det som hände.

Den totala tystnaden

I sitt enormt spännande *Förord* berättar Jan Gillberg om hur han kallade till pressträff den 20 september 2000 när han fått ta del av många dokument om det som hände när Kreuger dog. Med pressträffen hoppades han att den sanna historien om mordet nu skulle spridas via mainstream media.

Gillberg berättar att han två dagar före pressträffen besökte **Knut och Britt Ståhlberg** i deras hem. Knut Ståhlberg var *TT:s* korrespondent i Paris och hustrun Britt var *Dagens Industris* Pariskorrespondent (sid. 6). Makarna fick information om kopiorna på de ”*sensationella telegramfynden*” som Gillberg fått ta del av (s. 5). De fanns i Paris stadsarkiv. Paret Ståhlberg fick information om allt Gillberg tagit del av.

Gillberg hade fått kontakt med Ivar Kreugers guddotter **Eva Dyrssen**. Hon hade väntat på denna möjlighet i mer än 68 år att få offentliggöra de ”*nya och sensationella uppgifter om hur hennes älskade morbror bragtes om livet*” (s. 6). Gillberg själv var övertygad om att ”*inga blockeringar i världen skulle kunna stoppa informationen om all den nya dokumentationen vi kunde presentera och som fanns samlad i de pressmappar vi hade iordningställt*”. Han hade ringt runt till alla korrespondenter som var placerade i Paris då och möttes av stort intresse.

För att göra berättelsen kort – det kom inga journalister till pressträffen. Knut Ståhlberg var ensam närvarande och stod i korridoren för att stoppa journalister och som sen försökte fly kontaktförsöken. Gillberg lyckades med

---

⁴ I referenslistan i artikeln anger jag de källor jag kom att studera närmare under skrivandet - <http://www.piahellertz.com/D%C3%A4rf%C3%B6r%20m%C3%B6rdades%20Ivar%20Kreuger.pdf>

svårighet överlämna pärmen med dokumenten till honom.

”På detta sätt sänktes en tystnadens järnridå över de sensationella uppgifter om Ivar Kreugers död för vars presentation ett antal i Paris stationerade svenska journalister med TT:s korrespondent Knut Ståhlberg som ett slags preses hade inbjudits. Ingenting blev rapporterat i något enda svenskt media! Det blev bara tyst!” (s. 8)

Men det var inte lätt att tysta Jan Gillberg. Han skriver förordet till boken den 12 mars 2007, exakt 75 år efter mordet. Eva Dyrssen avled den 17 mars, bara fem dagar efter det att Gillberg skrivit Förordet.

Boken är en oerhört spännande och detaljrik dokumentation av en av de största politiska ”varbölderna” i Sveriges moderna historia.

Jan Gillberg träffar Lars-Jonas Ångström

Våra liv är fyllda av ”sammanträffanden” som starkt påverkar våra liv. Jan Gillberg skulle flyga till New York. Det var den 14 september 1983. I stolen bredvid satt en för honom okänd man. De kom dock att börja samtala med varandra om diverse teman. Det blev under sammanlagt 10 timmar eftersom samtalen fortsatte efter framkomsten.

Ångström hade kommit att forska om Kreuger och var nu nästan övertygad om att Kreuger blivit mördad. Gillberg hade också redan läst några böcker om fallet Kreuger. Nu fick båda möjlighet att utveckla sina tankar genom samtalet. De har dessutom fortsatt att ha kontakt med varandra omkring ämnet. Gillberg publicerade flera av Ångströms artiklar i DSM. Ett par av dem ligger som bilagor i Gillbergs bok ”*Trippelmordet*”. Ångström skrev boken ”*Därför mördades IVAR KREUGER*” (1990). Jag läste boken år 2013 och skrev en artikel om den.⁵

Jan Gillberg och Maria-Pia Boëthius

Ett annat viktigt möte blev med författarinnan **Maria-Pia Boëthius** (s. 15). Hon hade skrivit boken ”*SFÄR-FÄDERNA – Kreuger, Wallenberg & Co*” (1998), en imponerande ingående studie av dessa framgångsrika ”sfärer”, familjer. Hon berättade att hon hade besökt Kreugers grav, men att det inte fanns någon gravsten. Så Jan Gillberg tog kontakt med henne och han och Maria-Pia gjorde sällskap till graven för att Jan skulle få bekräftelse på hennes påstående – och hon hade rätt. Det fanns ingen gravsten. Så Jan tog kontakt med Torsten Kreugers son

---

⁵ Min artikel om Lars-Jonas Ångströms bok finns på min Boksida - <http://www.piahellertz.com/D%C3%A4rf%C3%B6r%20m%C3%B6rdades%20Ivar%20Kreuger.pdf> -

Björn Kreuger, vilket ledde till att det sedan den 28 augusti 1998 finns det en vacker gravsten, ”dessutom tillräckligt stor för att inte kunna ’medtagas’”(s. 16).

En kommentar som Maria-Pia skrev i slutet av sin bok gjorde intryck på Gillberg, så han citerade den i sin bok: ”*Vinna eller försvinna. Winner takes it all*” (M-P B, 1998, s. 156). Min reflektion: Blev Maria-Pia 1998 inspirerad av ABBA? 😊

”Det var ett mord, inget självmord”

Gillberg berättar ingående om de erfarenheter som gjorde att han själv började undersöka Kreugers död. Jan träffade Kreugers brorsdotter **Eva Dyrssen** och de blev vänner. Hon berättade att dr **Erik Karlmark**, den rättsläkare som tillkallats för att tillsammans med professor **Gunnar Hedrén** förrätta obduktionen av Ivar Kreugers kropp, hade sagt ”*klart och tydligt*” ... ”*Detta är inget självmord. Detta är ett mord*” (s. 16).

Tre påståenden låg bakom självmordsteorin:

- 1) Att Kreuger på eftermiddagen köpte den *pistol* som han påstods ha skjutits sig med.
- 2) Att Kreuger skrivit ett avskedsbrev med orden: ”*Jag orkar inte mer!*” samt
- 3) Att Kreugerkoncernen stod inför ett *ekonomiskt sammanbrott* (s. 28).

Gillberg går mycket ingående igenom dessa påståenden och visar att de är falska.

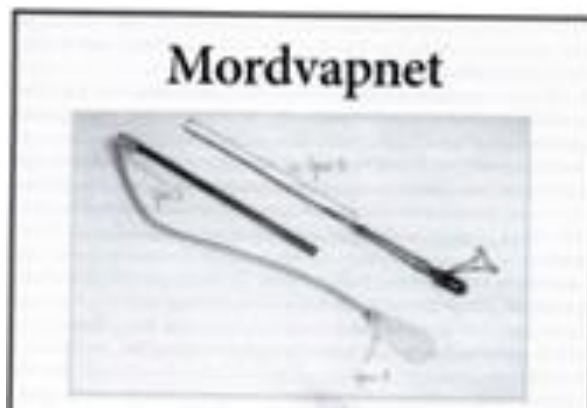
Det fysiska mordet

Gillberg redogör mycket ingående för det som med största sannolikhet hände i Kreugers våning i Paris den 12 mars 1932. Dagen innan träffade Kreuger några personer som Gillberg namnger. Under tiden fick han samtal från sin bror

Torsten Kreuger. För honom berättade Kreuger att han mådde bra, att *”situationen var lite besvärlig, men att han satt inne med trumfkort och att allt skulle ordna sig bara han kom till Stockholm”* (s. 21). Enligt den officiella självmordsteorin skulle Kreuger må dåligt och fått ett *”nervöst sammanbrott”*.

Jag vill här bara nämna en liten detalj som iaktogs av de två som först hittade Kreuger, som låg död på sängen. De såg att pistolen låg vid Kreugers *vänstra hand*. Kreuger var *högerhänt*.

Enligt Gillbergs källor var mordvapnet inte pistol utan *”ett stickvapen i form av en stilett dold i en ridpiska”* (s. 33). Jag har skannat in bilden från boken. Tyvärr blev inte bilden så bra, men jag vill ändå visa den. Gillberg beskriver var informationen kommer ifrån.

Självmordsteorin stärktes av att det låg ett avskedsbrev där det stod: *”Jag orkar inte mer”* (s. 25). Gillberg berättar att några personer, bland andra **Jacob Wallenberg**, presenterade ett material *”som visade att Kreuger-koncernen befann sig på obestånd och därmed bekräftade vad Dagens Nyheter långt tidigare upprepat gjort gällande”*, d.v.s. att Kreugers företag var på fallrepet.

Jag rekommenderar den intresserade att ta del av Gillbergs berättelser omkring omständigheterna när Kreuger dog – mördades. Jag citerar slutorden i kapitlet:

”Åtskilligt av det som genom senare års forskning framkommit gör det uppenbart att det handlar om ett noga planerat och professionellt genomfört mord, bakom vilket det finns en komplott med långtgående såväl politiska som ekonomiska syften och återverkningar” (s. 35).

Karaktärsmordet

Gillberg berättar att karaktärsmordet av Kreuger började bara några timmar efter det att det var konstaterat att Kreuger var död. *Dagens Nyheter* hade hastigt publicerat ett nyhetsblad som tidningspojkar snabbt spred ut. Där fanns citatet från *”avskedsbrevet”* publicerat: *”Jag orkar inte mer!”* Dessa fyra ord kom att

bli temat för nyheterna både nationellt och internationellt därefter. Gillberg beskriver att dessa ord kom att väga avsevärt mycket tyngre än de omdömen som personer som känt och högt respekterat Kreuger.

Före mordet hade Ivar Kreuger varit något av en nationalhjälte både i Sverige och i andra länder. Han hade haft en fantastisk karriär redan innan han blev känd som "Tändstickskungen".

Ivar Kreugers fiender bedrev en enorm smutskastningskampanj "som saknade motsvarighet ens i modern drevjournalistik" (s. 49). De som visste och förstod vad som faktiskt hänt fick inte utrymme att göra sina röster hörda.

Nästan den ende som hade mod och kraft att försvara Kreuger var hans bror **Torsten Kreuger**, men han blev själv utsatt för en förtalskampanj. Han kom till och med att hamna på *Långholmen*. Gillberg beskriver detta som "svensk rättshistorias mest uppenbara justitiemord" (s. 49). Gillberg berättar att Kreugers fiender hade lyckats skaffa sig makt över medierna, men "också visavi karriärmedvetna och stipendiehungriga forskare. Detta långt in i vår tid" (s. 49). Det finns inte "en enda under tiden efter mordet verksam professor i ekonomisk historia, som inte fått delar av sin forskning finansierad av Wallenbergs och dess olika stiftelser..." (s. 49). Gillberg ger exempel på några

”specialutbildade Kreuger-forskare” som fått sina ”Kreugerkritiska doktorsavhandlingar finansierade” (s. 50).

Rånmordet

I ett separat kapitel går Gillberg ingående igenom vad som hände med Ivar Kreugers tillgångar. En del räddades av hans medarbetare, men det mesta övertogs av Kreugers fiender. Advokaten **Hugo Stenbeck** skapade en ”kunglig kommitté” som finansierades av familjen **Wallenberg** (s. 53) och som ”kom att spela en nyckelroll i den destruktion, genom vilken Kreugerkoncernen bröts ner och upplöstes” (s. 51). Gillberg berättar att kommittén kom att arbeta på familjen Wallenbergs uppdrag. Han skriver:

”Sannolikt aldrig i världshistorien har så stora förmögenhetsvärden omfördelats eller på annat sätt skingrats på ett så dubiöst – i stora stycken kriminellt – sätt, som när herr Ernfried Browaldh, bröderna Jacob och Marcus Wallenberg med fadern häradshövdingen som i bakgrunden styrare och ställare samt den habile Hugo Stenbeck upplöst, styckade upp och fördelade Kreugerimperiet”

Gillberg berättar att den som först gjorde en systematisk genomgång och granskning av de manipulationer som gjorde det möjligt att sätta koncernens moderföretag *Kreuger & Toll* liksom Ivar Kreuger personligen i konkurs, var **Lars-Jonas Ångström** som redogör för detta i sin bok ”*Därför mördades Ivar Kreuger*” (1990). Gillberg menar också att det är ”anmärkningsvärt att någon granskning av detta slag inte gjorts långt tidigare” (s. 55). Att det tagit så lång tid gör det naturligtvis svårare att få en fullständig bild av det som Gillberg kom att kalla ”rånmordet” (s. 56), en ”plundring av Ivar Kreugers livsverk” (s. 58). Gillberg namnger de som ligger bakom, ”vice häradshövdingen Marcus Wallenberg senior med sina båda strängt drillade söner Jacob och Marcus

junior och någonstans i kulisserna finns den ständigt behjälplige Hugo Stenbeck” (s. 58).

Uppdragsgivarna

I avsnittet *”Vilka var uppdragsgivarna?”* reflekterar Jan Gillberg över vilka som kan ha stått bakom mordet (s.74ff). Han konstaterar att Wallenbergarna nog inte stod bakom det fysiska mordet. Han tror att det snarare kan ha varit *”ett eller flera av de stora amerikanska bankhusen, som kände sin maktställning hotad och därför iscensatte det”* (s. 74). Han får stöd för det i den tyske propagandaministern **Joseph Goebbels** dagböcker.

Torsten Kreuger var övertygad om att en ryss, **Bogovoud**, hade köpt pistolen. Han var lik Kreuger (s. 74). Bland teorierna om mordet fanns det s.k. *”ryska spåret”* (s. 78).

Magnus Ullman skrev boken *”Ivar Kreuger – 1880-1932”* (2018). Där undrar han bland annat om **Josef Stalin** låg bakom mordet. Även Jan Gillberg tar upp temat om att Kreuger och Stalin *”brottades om Europa”*. Gillberg skriver: *”Att mörda nyckelpersoner, som stod i vägen för ’utvecklingen’ var vid den här tiden en exklusiv sovjetisk specialitet. Inte sällan skedde det med hjälp av just ’själv mord’ ... ”* (s. 84).

Om Ivar Kreuger hade fått leva

Jan Gillberg funderar i slutet av boken över hur Sverige och världen skulle ha sett ut om Kreuger hade fått leva (s. 85ff). I ett antal punkter sammanfattar han vad som kunde ha hänt *”i det korta perspektivet”*. Bland annat menar han att **Per Albin Hansson** inte kommit till makten som han gjorde hösten 1932. Han skriver: *”Kort- och långsiktigt hade det maktens duopol mellan Socialdemokratiska partiet och Wallenberg som bildades efter riksdagsvalet 1932, aldrig uppstått”* (s. 88). Jag ska inte ens försöka förstå och sammanfatta utan rekommenderar läsning av boken.

Jan Gillberg avslutar boken med att bifoga ett antal tidigare publicerade texter från sin tidskrift *DSM*, bland annat ett samtal med Kreugers systerdotter **Eva Dyrssen** (s. 92ff) samt en artikel som Eva Dyrssen själv skrivit om sin morbror.

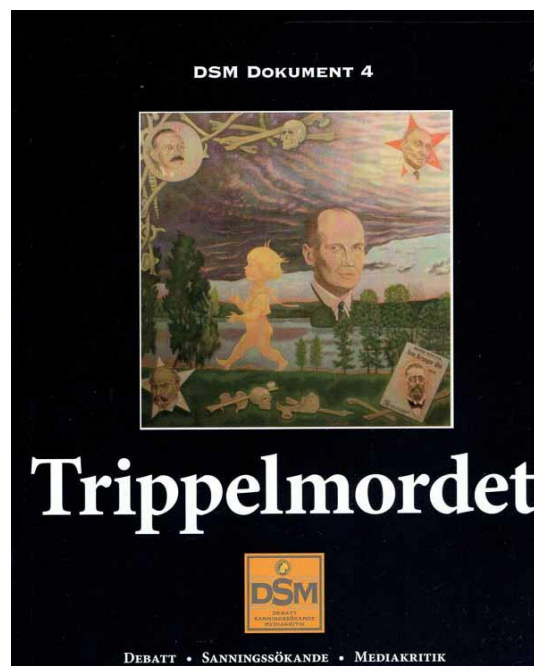
Avslutningsvis

Jan Gillbergs, Lars-Jonas Ångströms med fleras berättelser om Ivar Kreugers död och dess politiska och ekonomiska konsekvenser är mycket viktiga för att vi ska förstå det historiska skeendet och nutiden bättre.

Jag nämnde inledningsvis de fyra ”varbölderna” i Sveriges moderna historia. Det blir allt viktigare att forskare och författare verkligen tar håll på dem och ”släpper ut varet”, så både det svenska folket och medborgarna i andra länder får en friskare syn på det som hänt – och faktiskt fortfarande händer, eftersom tystnaden fortsätter påverka vår nutida historia. Det är hög tid att börja lyssna med respekt och intresse på ”privatspanare”, ”grävare”, och s.k. ”foliehattar” med flera som försöker förmedla sina upptäckter, så vi alla får möjlighet att lyssna, läsa, undersöka och ta ställning.

Det är hög tid att massmedias journalister på allvar börjar gräva och lyssna på dem som redan grävt. Det kommer att leda till ögonöppnande när det gäller andra viktiga ämnesområden, där etablissemangen och dess ”mediala lakejer” nu blir tvungna att ta sig ut ur PK-korridoren, den politiskt korrekta korridoren.

Hatten av för Jan Gillberg och alla andra som öppnat ögon och öron på oss och inspirerar oss att fortsätta undersöka.

Omslagsbilden på boken är en målning av Heinrich Preuss